

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
Egész évre: 36 korona Egész évre: 40 korona
Negyedévre: 9 korona Negyedévre: 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Nagyvárad, Sallágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
A szerkesztőség kéziratok visszafizetéseket és hűdéseket a
számadásra nem vállalkozik. Kiadóhivatalhoz intézendők.

A háboru áldozatai.

A háboru szennyes áradata verte ide hozzánk azt a három szerencsétlen orosz rablót, akik most a tüzelraktanya börtönében várják fásult, buta közönyvel a halál borzalmas pillanatát. Ott-hon talán sohase gondoltak volna rablásra, megmaradtak volna a földet turó, földhöz ragadt szegény muzsikoknak, akik megszokták a kancsukat s nem is akartak soha több szabadságot, mint amit már őseik megszoktak: az éhenhalás szabadságát.

A háboru azonban kitépte őket társadalmi körükből s megfosztotta családjuktól s talán évek óta számkivetett, hontalan csavargókká tette, akik akaratuk, vágyaik ellenére ide vannak láncolva egy idegen földhöz, melyet megszeretni nem bírnak többé.

Ezek az oroszok itt élnek évek óta társadalmon kívüli sivár életet, melyet nem enyhít a családi élet melege. Elzüllöttek. Műveltségük sokkal csekélyebb, semhogy ez megadta volna nekik az ellenálló erőt a sok bomlasztó tényezővel szemben, mely erkölcsi épységüket elmállasztotta.

Ez a három orosz a társadalmon kívüliség áldozata.

És itt félve gondolunk a mi szegény honfitársainkra, akiket a háboru vihara kivert a messze orosz pusztákra, ahol egy idegen megutált uralom alatt élnek, távol talán minden vallási vigasztalástól is. Ezek az emberek megtanultak ölni, eldurvultak, bizony nagy szeretetre lesz szükség, hogy újra a régiük legyenek.

A társadalomnak azonban védelemre van szüksége, a társadalom védekezése pedig rettenetes, mint a veszély, mely mindnyájunkat fenyeget. A háboru idézte fel ezt a veszedelmet s a háborunak az eszközét kell elfogadni védelmül is: az emberölést. A büntető igazságszolgáltatás elrettentő példát statuál itt, megöletti azokat, akik öltek.

A halál fekete szárnya meglegben ma három árva orosz felett s e pillanat borzalmas komolyságát mindenki érezni fogja ma Nagyváradon. Az élet a legfőbb földi jó, az erőszakos halál mindig rettenetes, még ha törvényes formák között történik is. A négy éves gyilkolás vérözönében oly csekélységnek látszik három orosz halála, de azért lehetetlen, hogy fel ne ébredjen bennünk az emberi szolidaritás gondo-

lata akkor, midőn három embertársunk | Isten irgalmazzon szegény bűn-
végső pillanatairól van szó. | söknek!

Eichhorn tábornagy és Dressler százados belehaltak sérüléseikbe.

Kiev, július 31. A Magyar Távirati Irodának jelentik: Eichhorn vezértábornagy tegnap este 10 órakor belehalt sérüléseibe. Kevéssel előtte Dressler százados is elhuryt.

Berlin, július 31. A szociáldemokrata Vorwärts az Eichhorn tábornagy elleni merénylethez a következő megjegyzéseket fűzi:

A kiadott hivatalos távirat annak a véleményének ad kifejezést, hogy ennek az új merényletnek számai szintén egészen Moszkvájig nyulnak vissza. Ez az esemény ismét újabb komplikációra adhatna okot a

bolszeviki kormánnyal. Az ötödik háborus év ilyen körülmények között nagyon komoly jelekkel kezdődik nemcsak a nyugaton, hanem a keleten is, mely utóbbival pedig forma szerint már békét kötöttünk. Nsgyon tartunk attól, hogy ez a keleten kötött béke a német népnek még sok munkát fog adni.

Kiev, július 31. A 23 éves merénylő kijelentette, hogy a Bjazan-kormányzóságból való és tegnap este jött Moszkvából, ahonnan egy kommunista-bizottság küldte őt Eichhorn tábornagy meggyilkolására.

A Frendenblatt az entente részéről terjesztett azon híresztelésekkel szemben, hogy Ukrajnában teljesen felfordult állapotok vannak és hogy németellenes a hangulat, a Neue Züricher Nachrichten nek Rockmann őrnagy, svájci katonai szakértő tollából eredő tudósítást közli, aki hosszabb ideig uton volt Ukrajnában. Rockmann a következőket írja:

— A sajtóban gyakran látni híreket, hogy Kiebben nagy parasztlázadások törtek ki és hogy nem kevesebb, mint hetvenötezer paraszt vonult felfegyverkezve Kiev ellen. Ezekből egy szó sem igaz. Három heti ukrajnai tartózkodásom alatt sehol sem láttam rendetlenséget. A legteljesebb béke országán át utaztam. Az egész ország igen jól van bevetve és a parasztokat a betakarítás

munkája foglalja el teljesen. A német és osztrák-magyar megszállott csapatok az egész országban szét vannak szórva, az ő feladatuk ellátni a rendőri szolgálatot, amely azonban egyáltalában nem háborus szolgálat. A német és osztrák magyar csapatoknak a lakossággal való viszonyai igen jó. Az a hír, mintha a lakosság hangulata a németek ellen irányulna, egyáltalán nem felel meg a valóságnak. Kuropatkin hetman fogagott engem és a semleges újságírókat, szabadon fejtette ki programját. A hetman rendkívül nagy tekintélynek örvend Ukrajnában és minden alapot nélkülöz az ellenséges sajtóban megjelenő az a hír, hogy vissza szándékozik lépni.

A merénylő.

Berlin, július 31. A Wolff-ügynökség jeienti: Az Eichhorn vezértábornagy elleni merénylet ügyében az eddigi vizsgálat megállapította, hogy a merénylőt Danszky Borisnak hívják, 23 éves és a baloldali szocialista forradalmi párt bizalmi embere.

Állítólag csak néhány nap előtt utazott Moszkvából Kievebe, hogy pártja megbízásából a vezértábornagyot megölje. Pártja revolverrel, bombával és pénzzel látta el.

Az entente általános offenzívát kezd.

Budapest, július 31. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Secolo haditudósítója táviratozza az angol frontról: A hadsereg működésében beállott szünet a francia hadvezetőséggel való teljes egyetértésben történt. Az angol csapatoknak döntő cselekedetei még csak most fognak bekövetkezni, ha megindul az entente egységes offenzívája egyidejűleg Franciaországban, Olaszországban, Albániában, Macedóniában és Mezopotámiában.

A halál órái előtt.

— A bolsevikiek. —

Halálos ítéletet a rögtönítelő bizottság nem hirdeti ki, hanem azt megerősítés végett a hadtestparancsnoksághoz felterjeszti, az ítélet kihirdetésére pedig időpontot tűz ki. Ez a szabályzat s most már mindenki tudja, mit gondoljon a mai napról.

Bezáródott tehát a tűzraktanya börtöne a három szennyes ruhájú ember mögött, akik az orosz pusztákról jöttek Nagyváradra, hogy itt fejezzék be háborus, hányatott, nyomoruságos életüket, hogy magyar föld lúgozza ki nyugtalan testüket s magyar hóhér kendője fedje be halálverejéktől lepott homlokukat.

A börtönben, amely a tűzraktanya kapujától jobbra esik, forgalmas helyen, Cserkasin Iván, a fojtogató külön cellát kapott. Ha priccén kinyújtózkodik, két falat ér. — Fölötte rácsos ablak, a padló deszkája barna a piszoktól, a barna vasalt ajtón egy gömbölyű lyukon bebetekint az ő, hogy mit csinál az elítélt. Hever s belemered a nagy sötétségbe, amely gondolatvilágában terpeszkedik, nézi piszkos ruháit, az avultakat, elnyitteket, piszkos körmeit piszkálja s össze-rezzen. Valamit mégis érez.

Néhány cellával odább, szélesebb börtönben fekszenek a priccén Balachin Mihajlu és Kurgánov Vaszilje, oldalt és beszélgetnek, de keveset. Inkább a neszre figyelnek, amely beszűrődik hozzájuk, számolják a oillamosvasut huzását, az őrség kiállításait s mindazt, ami az Aradi ut forgalmas zajából besuhan a keményfalú börtön némaságába.

Mind a hárman csendesek s csak akkor élénkülnek fel, amikor hozzák az ennivalót. Akkor megelevenedik merev tekintetük, arcuk egyszerre ragyog az örömtől, enni, enni, ah, ez jó. Keresztet vetnek, imádkoznak s gyorsan esznek. A tárgyalás ugyancsak kifárasztotta őket, mindig éhesek. Azt mondják, hozzá voltak szokva a jó élethez. Kurgánov például azt mondja, hogy jobb kosztja volt a katonakénál.

Ezeket az embereket a háboru züllesztette el, tette romlottá s veszedelmessé. Kíragadtatva a család köréből, az otthonból és a hazai levegőből, a háboru ötödik évében lemállott róluk az a kis civilizáció, amelyet Oroszországban a cári uralom valahogyan rájuk tapasztott. Műveletlen vadságukban ezek az elszánt, minden köteléken kívül álló emberek összefogtak, hogy kúntetteket követnek el.

Belényes környékén egy ilyen fogoly rablóbanda körül huzza mindig szorosabbra a hurkot a csendőrség, Krassószörényben gépfegyveres orosz fogolycsapat rabolt és gyilkolt, most kerítik őket kézre s ezek itt, e jámbornak látszó emberek, már hónapok óta szervezkedtek, hogy valami gaztettet kövessenek el s csak az alkalom volt az, a melyet a hirhedt Pável kozák hozott közéjük, mert az elhatározás rég készen volt, hiszen a lányoknak pénzt ígértek s adtak is rögtön, mihelyt raboltak. Aki a katonai rendőrségen valaha járt s gyakrabban széjjel nézett a börtönökben az tanuja annak, hogy

milyen rémes salak lesz mihamar az orosz foglyokból, akik nemcsak rabolnak, hanem elszántan gyilkolnak is. Minden katonai tisztviselő, akik a züllött foglyokkal érintkeztek, egyhangulag amellelt vannak, hogy el kell pusztítani ezeket a bolsevikieket mihamar, mert javithatatlanul romlottak. Ezek arra számítanak, hogy itt is zavart idézhetnek elő, s akkor szabad a vásár.

Mégis emberek és borzasztó, hogy nemcsak a háboruban pusztítja egymást a világ, hanem a háboru miatt elvadult, veszedelmes embereket is le kell öldödni, hogy ártalmatlanná legyenek. Elég, elég volt már az irtózatból, *miserere nobis Domine!*

Bali Mihály 4 pribékjével tegnap megérkezett Nagyváradra. Azt mondják, köztük van az öreg Gold is, akinek szenvedélyévé vált az akasztás.

Ha az ítélet marasztaló s nincs kegyelem, azt 11 órakor hirdetik ki a tűzraktanyában a tárgyaló teremben s rögtön eltávolítják a hallgatóságot.

Az ítéletet délután fél 1 és fél 2 óra között hajtják végre a tűzraktanya hátulso udvarán, ahol az éjjel állítják fel a három bitófát. — A hivatalos személyeken kívül a sajtó képviselői lesznek jelen s csupán azok, akiknek *Mogán* István dr katonai ügyész ad belépőjegyet. Az ügyészt Rimanóczy szállóbeli lakásán tegnap megostromolták, vitézül visszaverte a jegy offenzívát. Akik jegyhez nem jutottak, a Rhédey kert legszélső magas fáirol fogják végignézni a borzalmas színjátékokat.

A Nagyváradon tartózkodó orosz foglyok valamennyien tudnak arról, hogy a rablógyilkos oroszokat ma felkötik. Közömbösen veszik az ítéletet. Egy mérnök volt egyedül, aki meglegedetten bólongatott.

— Szép a védőktől, hogy nem hagyják az oroszokat, hanem védik körömszakadtig. Ugyis kell. Ha az az igazság, hogy meg kell halniok, hát legyen, de minden védelmi eszközt meg kell adni a szerencsétleneknek.

Hát bizony ez szégyen, de a Pável kozák vitte őket bele. Nagyon szépen védtek őket Bély Béla, Jellinek József, meg Kozma János doktor, a katonai rendőrség vezetője, de hát semmit sem lehetett elérni.

Mint értesülünk a rögtönítelő bíróság kegyelemre ajánlotta a szerencsétlen elítélteket.

Tegnap egész nap arra fogadtak Nagyváradon a babonások és számuk nem csekély, hogy holnap akasztás idején *fujni fog a szél* és hó esik. Az ostoba babona jobban foglalkoztatja különösen a női nemet, mint a háztartás, a gyerek vagy a választójog. Ez a legfontosabb kérdés-ma Nagyváradon, hogy *akasztáskor fuj-e a szél?*

Az akasztott kötelére is sokan spekulálnak s jó üzlete lesz Baliéknak, bár ezt már rég betiltották s a kötél is igen drága. Egy darabka régen 2 korona volt, hadi gazdagnának most be kell nyulni jól a bugyellárisba, ha kötelhez akar jutni.

Ez a kötél is, mint minden háborus do-

log, szintén hamisított lesz: papirkötél. Lelkiismeretlenek napokig háznak majd ilyen kötelekkel.

Az árák versenyfutása.

Ne hidd, kedves polgártárs, hogy ez a verseny csak Alagon, vagy direkt ilyen célra berendezett versenypályán játszódik le. Bárhová mégy, ebben részt kell vened, a nyeres mindig kisebb és kisebb látszatával s arra is elkészülhetsz, hogy ha nem mondasz le mindenről, talán még a járásról is s nem vonulsz vissza mint Diogenes a vackába, ugy maholnap már csak pénztárcád bőrért fogod rágicsálni, mert benne nem igen fogsz találni pénznek csufolt papirdarabkákat.

Nem lesz érdektelen, ha végignézel a vásárolni valókon.

Valamikor vesepecsenyét falatoztál. Finom volt, jó volt. Családod 3 koronáért hozta kilóját. Most 30 koronába kerül a kis mulatság. Így a többi husnál is 10 és 15-szörös az ára, mint 1914-ben volt. Milyen jó is, hogy a miniszter csupán atyai szeretettől indítatva, kedden és csütörtökön megment az ilyen gondoktól.

Hogy pedig legyen min rágódnod, hát nézd át ezt a kis táblázatot.

Az áru neve	1914 jul. 26.	1918 jul. 20.
I. Hus és hustermékek.		
Vesepecsenye	3.59	30.—
Rostélyos, felsál fehér- pecsenye	2.—	26.—
Hátszin, fartó, lapocka, tarja	1.60	24.—
Borjucomb, bordás	2.80	30.—
Borjulapocka	2.—	26.—
Borjukaraj	2.20	24.—
Tüdő, zsigerek	—64	14.—
II. Hentesárak.		
Olvasztani való szalonna . .	1.52	11.—
Olvasztott disznózsir	1.40	12.40
Virslí 1 pár	—10	2.—
Szafaládé	—08	2.—
Párisi	1.68	20.—
Disznósajt	1.60	9.—
III. Baromfiak.		
Csirke, rántani való 1 pár . .	2.80	16.—
Csirke, sütni való I.	4.69	26.—
" " II.	3.60	24.—
Lud, 1 pár	24.—	240.—
Lud, kilója	—	33.—
Pulyka	18.—	—
Gyöngytyuk	5.60	—
IV. Tej és tejtermékek.		
Teljes tej, liter	—20	1.08
Tejfel	1.20	5.—
Tej, lefölözött	—16	—68
Tehénturó	—76	5.20
Liptói turó	1.80	11.50
Vaj, belföldi	3.60	16.—
Vaj, importált	—	20.—
V. Liszt.		
Tésztaleszt	—88	3.26
Buzadara	—44	3.26
Főzőliszt	—36	1.—
Kenyérliszt	—33	—66

VI. Tojás.

Tojás, friss, darabja	-.06	-.66
Tojás a piacon nincs, kéz alatt	-.00	-.90

VII. Zöldség.

Burgonya, idej	-.20	-.90
Sárgarépa	-.38	1.24
Petrezselyem	-.38	1.24
Kalarábé	-.14	1.12
Zeller	-.08	-.20
Vöröshagyma	-.28	1.48
Fokhagyma	-.08	3.-
Ugorka, ecetes	-.08	-.28
Tengeri, 1 cső	-.02	-.22
Paradicsom	-.10	2.-
Tök	-.20	-.86
Kelkáposzta	-.18	1.12

Nem baj, polgártárs, csak remélj. Remélned szabad, az éltet és erőt ad. Közben pedig gondoldj folyton a boldog derűs, gondmentes és napsütéses békére.

Visszavert többszörös támadások.

Berlin, július 31. A miniszterelnökség hírcsozta távirata. A nagyfőhadiszállítás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Flandriában igen élénk felderítő tevékenység. Egy Lerris ellen irányuló megismételt ellenséges előretörés alkalmával a helység az ellenség kezén maradt. Az Avretől északra s a Sommetól délre korán reggel erős tüzharcok.

A német trónörökös hadcsoportja. — Az ellenséges gyalogság a július 29-én a Martenes és a Fere en Tardenoistól nyugatra levő terület között a 29-iki veresége után tetlen maradt. Saponay előtt az ellenségnek egy heves részleges támadását visszautasítottuk.

Déltájt a franciák és amerikaiak a Fere-en Tardenois és a Maunier erdők között újból mély tagozásban indultak rohamra. — Támadásaik véresen meghiúsultak. Magában az erdőben hatszor omlott össze az ellenség rohama. Gyalogságunk az ellenségnek több helyen utána nyomult és vonalai előterepében megvetette a lábát.

Fere-en Tardenoistól keletre az ellenség estefelé és az éjszaka folyamán eredménytelenül ujtotta meg veszteségteljes támadásait. Hasonlóképpen hiúsultak meg az ellenség részleges támadásai Rougnynél.

A legutóbbi napokban 4000-nél több foglyot ejtettünk és így a július 15-ike óta ejtett foglyok száma 21000-nél többre emelkedett.

Tegnap légi harcban 19 ellenséges repülőgépet lőttünk le. Löwenhardt hadnagy 47 és 48-ik, Bolle hadnagy 27-ik légi győzelmét aratta.

Ludendorff, első főszállásmester.

Vilmos császár kiáltványa.

Budapest, július 31. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: VILMOS császár a háboru ötödik évébe lépésekor a német néphez, a hadsereghez és a haditengerészethez kiáltványt intézett, amelyben utal arra, hogy ellenségeink táborában az emberiség hangja nem talált meghallgatásra. Ahányszor békeelőzékenységünkről beszélünk, az ellenség részéről mindannyiszor az engesztelhetetlen gyűlölet és a guny szavai hangzottak felénk.

A francia kamara megbizottai visszatértek a frontról. Szünet a hadműveletekben.

Budapest, július 31. (Saját tudósítónktól.) Genéből jelentik: A *Matin* jelenti, hogy a kamara hadsereg-frontbizottság tagjai a frontról visszaérkeztek Párisba, miután a hadműveletekben szünet állott be. A *Temps* szerint elsőnek Soissonst kell visszavenni, hogy a Reimsra gyakorolt német nyomás megszűnjön.

Albániában az ellenség kiűritette állásait.

Budapest július 31. (Hivatalos.) Olaszharctér. Sesso-Rosno vidéken sikeres rohamcsapat vállalkozásokból 25 foglyot ejtettünk. Az egész velencei tartományi arcvonalon igen élénk repülő tevékenység.

Albánia. Tartós nyomulásunknak engedve, az ellenség ma reggel több helyütt kiűritette legelő levő vonalait.

A vezérkar főnöke.

Németország katonai beavatkozása a merénylet megtorlása miatt.

Budapest, július 31. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A kievi merénylettel kapcsolatosan itteni diplomáciai körök meg vannak győződve arról, hogy a merényletet az antant által támogatott forradalmi szociálisták követték el. A merénylet megtorlásaért itt számolnak azzal a lehetőséggel, hogy Németország katonai beavatkozásra is hajlandó lesz.

Az antant minden intézkedést megtett a téli hadjáratra.

Budapest, július 31. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: A francia kamara hadügyi bizottságában a hadügyminiszter bejelentette, hogy a téli hadjárat lehetőségére való tekintettel minden intézkedést megtett.

Szibéria és Brazília az antant haditanácsában.

Budapest, július 31. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Az antant legfőbb haditanácsa augusztus első felében ismét összeül. Ezen az ülésen a haditanácsban Szibéria és Brazília első ízben vesznek részt.

Kiutasítások Moszkvából Mirbach meggyilkolása miatt

Budapest, július 31. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Moszkvai jelentés szerint a Mirbach követ meggyilkolásában gyanúsított összes személyeket kiutasították a városból. Mirbach gyilkosa, Blumkin Moszkvából állítólag Ukrajnába menekült.

A Wolf-ügynökség esti jelentése.

Berlin, július 31. A Wolf-ügynökség jelenti 31-én este: A harctereken a mai nap nyugodtan telt el.

A belga nép békét kíván.

Genf, július 31. A *Kölnische Zeitung* jelenti Brüsszelből, hogy Labersik legutóbbi számában a békepropaganda szükségességét hangsúlyozza és a belga közoktatásügy vezérigazgatója, Henquenez a belga királyhoz nyílt levelet intézett, melyben kéri, hogy mielőbb tegye meg a szükséges lépéseket, hogy a béke létrejöheszen.

Egy namuri lap nyilvánosságra hozza a levelet és figyelmezteti a királyt, hogy a nép elvesztette már hitét, a király tehát találja meg a formulát, melynek alapján a népet kiengesztelheti. Németország Belgiumot helyreállítaná, ha gyarmatait visszaadná és gazdasági szabadságát biztosítaná. Miért nem fogadják el Németország feltételeit?

A képviselőház ülése.

Nagy részvétele mellett nyitotta meg Szász Károly elnök a képviselőház ülését. Az elnöki jelentések után

Barta Ödön a pénzügyi bizottság együttes jelentését terjesztette be a köztisztviselők adósságának konvertálásáról szóló törvényjavaslatról. Javaslata a Ház kimondta a sürgősséget.

Huszár Károly a munkásügyi bizottság jelentését terjesztette be az iparfelügyelők és a munkásbiztosító pénztár működéséről.

Ezután a Ház harmadszori olvasásban elfogadta a tegnapi letárgyalt törvényjavaslatokat.

Következett a katonai ellátásról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Barta Ödön előadó ismertette a javaslatot.

Egry Béla szólt a javaslatához. Szükségesnek tartja, hogy a tisztek és a legénység illetményeit felemeljék. A mai illetmények oly alacsonyak, hogy a sebesültek, mielőtt felgyógyulnának, visszakeredezkednek a frontra. A katonákat a mai illetmény mellett éhhalál fenyegeti.

Egy hang: Szégyenletes állapot!

Egry Béla: Statisztikai adatokat olvas fel annak bizonyítására, hogy a tisztek itthon kénytelenek adósságba verni magukat.

Interpellációk

válasz nélkül.

A vitát ezután megszakítják és áttérnek az interpellációk tárgyalására.

Gyapay Pál

a csendőrség újjászervezése érdekében interpellál és a mezőgazdasági munkások fejadagjainak felemelését kéri.

Popovics pénzügyminiszter kijelenti, hogy a csendőrség szervezési munkálatai kedvezően folynak, Serényi földmivelésügyi miniszter pedig azt válaszolja, hogy a kormányt a termés elosztásánál az igazságosság vezeti, a fejadagok felemeléséről csak az egész termés átvétele után lehet szó.

A választ tudomásul vették.

Fényes László

az Oroszországban levő hadifoglyok gyors hazaszállítása érdekében interpellál. Kifogásolja a hazatérők kártalanítása körül követett szűkkeblű eljárást, hosszabb beszéd után előterjeszti interpellációját, melyet kiadnak a honvédelmi miniszternek.

Forster Aurél

az ellátatlan lakosság ügyében interpellál. Csodálja, hogy a közlelémezési miniszter most Bécsben van, pedig tudja, hogy itt a kenyérgyártásban interpellálják. Panaszolja, hogy míg a paraszton a malmok és bankok nagy pénzeket keresnek, addig a falu népe éheznek. Az interpellációt kiadták a közlelémezési miniszternek.

Fényes László

kifogásolja, hogy a fiúmei tengervédő szakaszon a magyar legénységet horvát zászlóaljakra osztják be, majd a parlamenti őrség fizetése ügyében interpellál. Mindkét interpellációt kiadták a honvédelmi miniszternek.

Gróf Tisza István

nem kíván szemrehányást tenni a kormánynak, amiért szűkös feleslegeinkből Ausztriát kisérti, csak meg akarja állapítani gazdasági helyzetünket, hogy szövetségeseink is tiszta képet alkothassanak. Amíg Ausztriát

kisértették, addig a falusi lakosság nagy része éhezett. Kéri a kormányt, hogy a vidéken heverő rekvirált gabonát sürgősen osztassa szét az ellátatlanok között. Ugyancsak kéri a közlelémezési minisztert, hogy az ezen irányban tett intézkedéseiről tájékoztassa a Házat. Végül kéri annak megengedését, hogy a községek az ellátatlanok részére szükséges gabonát saját maguk szerezhessék be. Az interpellációt kiadták a közlelémezési miniszternek.

Meskó Zoltán

konkrét esetet hoz fel annak igazolására, hogy egyes őrmesterek súlyos szabálytalanságot követnek el, amidőn szabadságot, engedélyeket, kimaradásokat csak úgy adnak, ha megfizetik őket. Tud eseteket, midőn ezrekekért egyes őrmesterek a menetszázadból is kivették a katonákat. Kérde, nem lehetne ezeket az itthon megmelegedett őrmestereket a fronton levőkkel kicserélni? Az interpellációt a honvédelmi miniszternek adták ki.

Haller István

a földbérleti szerződések megváltoztatásáról, majd az áruuzsora ügyében, végül a cenzura igazságtalan kezelése ügyében interpellál. Ez utóbbi kérdésben szóvá teszi a Déli Hírlap és 8 órai újság esetét, mikor is a cenzura a lapoktól letiltott olyan közléseket, amelyeket a reggeli lapoknak megengedett. Helyes és igazságos intézkedést kér. Az interpellációt kiadták a miniszterelnöknek.

Ezzel az ülés délután 3 órakor véget is ért.

A horvátok a „magyar” királyi honvédség ellen.

Újabb horvát követelődés.

A katonai ellátási törvényjavaslat címe: „a közös haderőhöz, a magyar királyi honvédséghez és a magyar királyi népfőlkedéshez tartozó személyek katonai ellátásáról” szól.

A horvát képviselők kifogásolták azt, hogy a címben „magyar királyi” honvédség szerepel és tegnap délelőtt a képviselőház ülése előtt felkeresték Wekerle Sándor miniszterelnököt. Hangsúlyozták, hogy a honvédség szervezésénél királyi honvédségről történt intézkedés (ami nem igaz), továbbá hogy a horvát honvédség nyelve horvát (ami elég hiba) és erre való tekintettel azt kívánták, hogy a címből töröltsék a „magyar” szó és csak a királyi honvédség szerepeljen.

Wekerle Sándor miniszterelnök a horvátok kívánságát elutasította és utalt arra, hogy több törvény is van, amely magyar királyi honvédségről szól. A horvát képviselők ezután hosszasan tanácskoztak egymás között, majd Unkelhäuser horvát miniszterrel tanácskoztak és elhatározták, hogy deklarációt fognak tenni a Házban.

Ugy látszik, a horvát telhetetlenségnek nincs határa.

* **Katonai előléptetés.** A király *Breider* Lajos, Szabó Gyula, Lippai Imre, Kotta Ferenc, Qarcsa Aurél, Mezey Károly zászlósokat tartalékos hadnagyokká nevezte ki a 4. honvéd gyalogezredben.

Minden hónapban lesz főszolgabírói értekezlet a megyeházán.

Alku a buzamennyiségre. Marharekquirálás. A vidéki kereskedőkről.

Biharmegye szolgabírói tegnap Fráter Barnabás alispán elnöklésével értekezletre jöttek össze. Jelenvolt még ezenkívül Gyöngyössi István dr főügyész és Elek Móric előadó.

Elek Móric a legfontosabb s legsürgősebb ügyet terjesztette az értekezlet elé: hogyan tesznek eleget *Windisch-Grätz* Lajos herceg közlelémezési miniszter azon rendelkezésének, hogy Biharmegye 3500 vagon búzát adjon a hivatal rendelkezésére.

Az értekezlet a kivetett mennyiséget sokalta s el is határozta, hogy járásokonként kimutatják az ellátatlanokat, azután hitelesen megállapítják, mennyi a termés, s így előkészítve az ügyet Fráter Barnabás alispán a miniszter előtt kifejti a megye álláspontját, hogy mennyi felesleges gabonát tud adni. Ez a mennyiség alig lesz több kétezer vagonnál.

Van hely, ahol a termés sikerült, Nagyszalonta például tud adni 500 vagon búzát is, de jórészen a megyében lesült a buza s Tiszán túl általában a termés kevés.

A megbeszélés során *Balásházy* Iván központi főszolgabíró elmondja, hogy más megyékbe igyekeznek a búzát és a lisztet szállítani.

Egy izben szemtanuja volt annak, hogy a vasúti repülőhid alatt a vasutasok egy vonatról 2 zsák lisztet dobtak le, amelyet a tolvajok bizalmi embere rögtön elszállított.

Fráter Barnabás igéri, hogy a vasutakat megkeresi a visszaélések megszüntetése céljából. A csendőröket csak ott kell igénybe venni, a hol más eszköz már nem használható.

Annál a kérdésnél, hogy ki kezelje a járások petroleum stb. készletét, *Bakats* Béla dr főszolgabíró kijelenti élénk helyeslés közben, hogy a vidéki kereskedők az árucikkkel visszaéléseket követnek el s nem kell rájuk bízni semmit. Központilag kell kezelni mindent a szövetkezetek révén.

Elek Móric úgy látja, hogy a falvakat személyesen kell bejárni a főszolgabíróknak, e célra utiátalány adandó. (Helyeslés.)

A marharekquirálásnál *Bakats* Béla dr elmondja, hogy egyes birtokosoknál 120 marha is van s ebből a tulajdonos időnkint elad, de nem ad a hadsereg céljaira, mikor pedig erre kötelezik, fűhöz, fához, alispánhoz, miniszterhez szalad az érdekelt.

Fráter Barnabás alispán: Egy esetben igaza volt a birtokosnak, mert egy másik birtokán rendezett be marhaállományt.

Elek Móric: Gulya áll 100 darabból, egyes kezekben pedig van 500 is, ha elviszik a gulyát, közcélra, csak magán kézből marad marha. Rendeletilag ezt nehéz megfogalmazni.

Javasolja, hogy az alispán elnöklésével minden hónapban egyszer tartsanak főszolgabírói értekezletet. Az irás hosszadal-

mas, jobb megbeszélni mindent közvetlenül.

Nagy helyesléssel fogadták el ezt a javaslatot.

Csanády Jenő főszolgabíró kéri, hogy a marhákat rekvirálják, ne a főszolgabíró és a jegyző szedje össze a hadsereg részére s azután őket szidják.

Elek Móric: Az árkülönbözetet a forgalmi érték és az eladási érték közt fizesse az, akinek a marháját nem viszik el. (Nagy zaj. Nem lehet! Jó volna!)

Bakats Béla dr.: Ez oda vezetne, hogy a katonaság venné a marhahúst 12 koronáért, a piaci ár 16 lenne.

Az értekezlet a jövő hónapban is összehívul.

A kereskedők érdekeinek védelme.

A kereskedelmi és iparkamara teljes ülése.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara tegnap délután tartotta teljes ülését, dr. Moskovits József elnöke alatt.

A teljes ülésnek kiemelkedő mozzanata volt az az elaboratum, amelyet dr. Oláh Béla, a kamara kitűnő másodtitkára készített széles körű tudással, kiváló szakképzettséggel és a mélyreható kérdés alapos tanulmányozása után. A terjedelmes memorandum erélyes hangon, adatokkal támogatva száll sikra a hivatásos kereskedelem érdekében a mindjobban tért foglaló hatósági üzletek ellen, különös vonatkozással Nagyvárad város hatósági közzelemezésére.

A kamara tagjai a szép munkálatot nagy tetszéssel fogadták s végül jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak annak elkészítéséért dr. Oláh Béla másodtitkárnak.

A teljes ülés megnyitása után felolvasták az elnöki közléseket időközben tett intézkedésekről.

Ennek kapcsán Czeglédy Jeremiás levelezőtag szólalt fel. Sok a panasz, hogy iparosokat behívják a katonai munkakeretekbe s ott nem szakmunkával, hanem szénrakodással, földmunkával foglalkoztatják. Kéri a kamara elnökét, hogy illetékes helyen járjon közbe, hogy a munkakeretekhez behívott iparosokat csak szakmunkához foglalkoztassák.

Ungerleider Mór hasonló szellemben szólalt fel.

Dr. Moskovits József elnök rámutat, hogy már tett ilyen irányban előterjesztést a kamara. Most ismét felírják.

Stern S. (Székelyhid) azt nehézményeli, hogy Bihar megyében még sem az árszabályozási, sem a Népruházati bizottságokat nem alakították meg. A vármegyében nem juthatnak cipőhöz.

Dr. Moskovits József elnök utána jár a megyénél, hogy a kérdéses bizottságokat megalakítsák.

Az elnöki jelentést a titkári és pénztárnoki jelentésekkel együtt elfogadták.

A katonai szolgálat miatt üzletüket és üzemüket megszüntetni kényszerült kiskereskedők és kisiparosok segélyezése tárgyában jelentést tett az elnökség, hogy a kamara gyűjti az adatokat.

Ungerleider Salamon szerint már most itt volna a segélyezésnek az ideje azokra a 48-50 éves kiskereskedőkre és iparosokra nézve, akik most bocsáttatnak haza s itt nem találhatnak megélhetést.

Elnök és II. od. titkár felvilágosítással

szolgálnak, hogy a tervezet szerint a segélyezéssel nem várnak a leszerelésig, hanem mielőbb megkezdik a segélyezési akciót, de a miniszter rendelkezését meg kell várni. Az adatokat már gyűjti a kamara. 80 millió koronát szántak a segélyezésre.

A kamara múlt évi számadásait tudomásul vették.

A kereskedelem érdekében.

Ezután dr. Oláh Béla II. od. titkár terjesztette elő nagyszabású memorandumát a legitim kereskedelem érdekeinek megvédése tekintetében a hatósági közüzemek túlterjeszkedése ellen.

Az emlékirat szerint a legitim kereskedelem kikapcsolásával a hatóságok vették a kezükbe különösen a közzelemezési cikkek eladását, sőt a hatóságok már a nyereszkezésre, a közzelemezés fokozására tértek át ezeknél a közügyeknél.

A hivatásos kereskedelmet bürokratikus kezeléssel nem lehet pótolni, ahhoz szaktudás kell. Ennek bizonyítására külföldi szak tudósok nyilatkozatait idézi. A háborús kereskedelemnek két fő hátráltatója van: a Központok és a hatósági üzletek. A hatósági közzelemezési kereskedelemnek nincs létjoga és vissza kell állítani a legitim kereskedelmet jogaiba.

Majd rátér Nagyváradra. Itt a hatósági kereskedelmet a legitim kereskedelem meggyarúsításával indokolják; ezt visszautasítja. A kereskedelmet nem lehet megfosztani kenyérétől. Nagyvárad csökönnyösen állást foglal antiszociális törekvése mellett. Számadatokkal igyekeznek bizonyítani, hogy a városi közzelemezés drága és hátrányos az ácsorgás miatt is. Amellett illoyalis konkurrenciát csinál, anélkül, hogy az ácsorgást megszüntetné.

A közzelemezési ügyosztály múlt évi zárszámadását veszi azután boncolás alá s rámutat, hogy 1.200.000 korona hasznot von el a legitim kereskedelemtől, de a bruttó haszon 60 százalékát emészt fel a veszteség és a kezelés. Adót sem fizet. Nehézményeli, hogy nem elsődrendű élelmicikkeket is, pl. szardiniát, csokoládét, cognacot, almát, diót, sajtot is árul a város, de drágán, amikor a tojás 13 fillér volt, 18 fillérért adta és így nem árumérséklőleg hatott, hanem a maximális ár be nem tartásával drágította az árakat, azért, hogy a magas üzemköltséget fedezhesse s a városnak hasznot hajtson.

Összehasonlító statisztikát közöl, amelyből kitűnik, hogy a liszt és más élelmiszert Nagyváradon a legdrágább.

Hátrányos a kereskedelem kikapcsolása azért is, mert sok család egzisztenciáját teszi tönkre. Pusztítólag hat szociálpolitikai tekintetben s megteremtette a lánckereskedelmet.

Majd a rayonizációt ajánlja, amely megszüntetné az ácsorgást. Nagyvárad csak akkor tölti be hivatását, ha a közzelemezésnél a kereskedelmet veszi igénybe, amint az más városoknál bevált. Hogy az áru a kereskedőknél el ne tűnhesen, azt kizárja a jegyrendszer.

Indítványozza az elaboratum, hogy írjanak fel a miniszterhez s kérjék intézkedését arra nézve, hogy Nagyvárad a közzelemezési cikkek elosztását a legitim kereskedelem útján teljesítse; a rayonizációt a kamara közbejöttével vigyék keresztül, a hatósági üzletek pedig oszlattassanak fel.

Stern S. (Székelyhid) kéri, hogy a szép és pompásan kidolgozott elaboratumot Bihar megyéhez is küldjék meg és nyomassák ki és Nagyvárad város minden bizottsági tagjának küldjék meg.

Schwarcz Izidor ismerte a városi törvényhatósági tagok kereskedőellenes hangulatát, ellenzi a kinyomatást.

Tátray Sándor a kereskedő szempontból igaz és szép munkáért hálás köszönetét

fejezi ki. Ha az indítvány keresztül menne, látnánk, hogy azt betartják-e a kereskedők; mert az tagadhatlan, hogy voltak visszaélések.

Ungerleider Mór a kereskedők egymásika által elkövetett visszaélésekre mutat rá. Az árak főlissigázását a kereskedők csinálták.

Schwartz Izidor szerint egyes kereskedőkért nem lehet az összes kereskedőket elítélni. Az elaboratum nagyjában igen szép és igen érdemes munka s azt elfogadja.

Dr. Moskovits József hivatkozik arra, hogy a kamarának kötelessége megvédeni a kereskedők és iparosok érdekeit; ezt megtette a múltban is. Azt látjuk, hogy a város már egyes ipari foglalkozásokat is kiakar sajátítani. A kamara nem akarja az árdrágitót védeni, de meg kell védeni az ártatlanul sujtott kereskedőket, akiknek a sok állami és más terheket viselni kell. — A memorandumban felsorolt panaszokkal már sokszor fordult a kamara Nagyvárad városához, de eredmény nélkül, ő ezért fordult magasabb helyre, ahol ígéretet is kapott az orvoslára. Ajánlja a memorandumot elfogadásra.

Schveier Herman (Tenke) indítványozza, hogy a szépen kidolgozott memorandumért jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak.

Dr. Oláh Béla II. titkár hivatkozik arra, hogy az adatokat hivatalos okmányokból vette, azokért jót áll.

Weisz Mór a kiskereskedők védelmére hoz fel példákat s a memorandumot elfogadja.

A memorandumot a teljes ülés egyhangulag elfogadta s annak elkészítéséért dr. Oláh Béla II. titkárnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Néhány kisebb ügy elintézése után a teljes ülés véget ért.

A választójog a főrendiházban.

Mégis csak péntek lesz a hustalan nap.

A főrendiház ma kezette meg a választójogi javaslat tárgyalását, mérsékelt érdeklődés mellett. A kormány részéről jelen vannak Wekerle Sándor miniszterelnök és Töry Gusztáv igazságügyminiszter.

Wlassics elnök 11 óra után nyitja meg a főrendiház ülését.

Az elnök melegen elparentálja az elhunyt szultánt, majd bemutatja a lemondott gróf Hadik-Barkóczy Endre elnök levelét.

Bemutatja továbbá az elnök a miniszterelnök átiratát Némethy államtitkár főrendiházi tagságáról, valamint gróf Zichy János kultuszminiszter kérelmét szünetelő főrendiházi tagságának felélése iránt.

Napirend előtt gróf Károlyi József szóval fel.

— A lapokban olvastam, hogy két hustalan napot rendeltek el és pedig keddre és csütörtökre. Tekintettel arra, hogy az ország lakosságának 57 százaléka római-katholikus és az vallási köteleinek a pénteki böjt tekintetében nehezen tehet csak eleget, a keddi és csütörtöki hustalan napnak kedd vagy péntekre, illetőleg szerdára vagy péntekre való megállapítását kérem, (Élénk helyeslés.)

Wekerle Sándor miniszterelnök azonnal válaszol gróf Károlyi Józsefnek és kijelenti, hogy a hustalan napokra való közlemény a lapokban tévesen jelent meg, mert a böjt

napok eredetileg is keddre és péntekre voltak megállapítva.

Károlyi József gróf, valamint a főrendiház tudomásul veszi a miniszterelnök javaslatát.

Az igazoló bizottság jelentése után Juhász Andor királyi ítélőtáblai elnök, előadó ismerteti a főrendiházi bizottság jelentését a választójogi javaslatról. A javaslat szerinte rászolgál az általános jelzésre, a választójog nem öröklődik apáról fiúra, hanem mindenkinek magának kell megszerezni azt.

Ilyen körülmények között legalkalmasabb az értelmi cenzus. Ha végrehajtható volna a népoktatási törvény, akkor ma nem kellene azon vitázni, négy vagy hat osztály legyen-e cenzus. Oktatásügyünk elmaradott. Ha ez megjavul, akkor minden önjogu magyar polgár szavazó lesz.

A magyar hadsereg megszervezése, az állami rendőrség, a birtokpolitika és egyéb reformok útján kell gondoskodnunk a nemzeti szempontok fejlesztéséről. A javaslat elfogadásától a pártviszonyok javulását és a nemzet egybeolvadását várja. (Éljenzés.)

A főrendiház változatlanul elfogadta a választójogi javaslatot.

Az előadó ismertetése után elsőnek gróf Zsigray Antal szólott a javaslatához. Kifogásolja, hogy a kormány programjának előterében a választójog kiterjesztése áll, holott ennek megoldása a háboru alatt csak harmadrangu kérdés.

Utána gróf Széchényi Aladár szólalt fel és a módosított javaslat ellen foglalt állást. Sajnálja, hogy Wekerle miniszterelnök ígéretei ellenére eltért a lényegtől. A javaslatot nem fogadja el.

Gróf Apponyi Henrik kijelenti, hogy a javaslatot elfogadja.

Berzeviczy Albert szerint soha ilyen alaposan előkészített törvényjavaslat még nem került a főrendiház elé. A javaslat teljes mértékben őt sem elégti ki, de mert a kérdést nyugvópontra viszi, hajlandó elfogadni.

A vitát ezután délutánra halasztották.

A király üdvözlése.

A délutáni ülésen

Csernoch János hercegprimás indítványozta, hogy a főrendiház üdvözölje a királyt születésnapja alkalmából.

Az indítványt elfogadták.

Ezután a választójogi javaslatához Prohászka Ottokár püspök szólalt fel, a javaslat nem elégti ki, de azért elfogadja.

Balthazar Dezső felszólalása után Wekerle miniszterelnök reflektált a vitában elhangzott beszédekre s ezután a főrendiház nagy többsége a javaslatot általánosságban elfogadta.

A javaslat részletes tárgyalásánál Balthazar Dezső határozati javaslatot terjeszt be, amely szerint mondja ki a főrendiház, hogy a nők választójogát a kormány tartsa felszinen és alkalmas időben ez ügyben terjesszen elő törvényjavaslatot.

A főrendiház a határozati javaslatot az előterjesztő egy szavazata ellenében elvetette s a választójogi javaslatot változatlan szöveggel részleteiben is elfogadta.

Ülés vége este fél 7 órakor.

A szovjet-csapatok visszavonulnak a Murmann-partokon.

Budapest, július 31. (Saját tudósítónktól.) Moszkvából jelentik: Archangelszkben és a Murman partvidéken az entente-csapatok folytatják a partraszállást. Az eddig partraszállott csapatok számát 15—20 ezerre becsülik. A Murman vasut legészakibb részét, Kolától Kemig elfoglalták. A csapatok most déli irányban Kem felé menetelnek. A szovjet-csapatok parancsot kaptak visszavonulásra.

A cseh csapatok, amelyek az Ural mindkét oldalán állanak, fegyelmezett-ségükkel, kitűnő felszerelésükkel, nem lebecsülendő ellenségei a bolsevikieknek. Számukat hatvanezerre becsülik és hozzájuk csatlakozott a Dutow kozákok tizenötezer főnyi serege. A Murman partokon és az Ural területen folyó hadműveletek végcélja, hogy összekötést teremtsen a partraszállt entente-csapatok és a csekhek között.

HIREK

* **A főispán Bályokon.** Malatinszky Lajos főispán tegnap reggel Bályokra utazott, ahol a Károlyiak jószágigazgatóját, Für Gézát kereste fel.

* **A polgármester a városok kongresszusán.** Rimler Károly polgármester a városok kongresszusára Budapestre utazott.

* **Sz. Ferenc bucsuja.** Nyolc százados ez a bucsu s benne van a bizonyítéka Szent Ferenc nagy szeretetének a lelkek iránt. Ezt a bucsut könyörögte le a felette megnyílt mennyből, hogy nem egy bucsuban részesül az, aki elmegy a Ferences templomba, hanem annyi bucsuban, ahányszor betér oda ma délután vécsernye utáni időtől a holnap délutáni vécsernyéig meggyónva és megáldozva s ott elmondva a bucsuimákat (5 Miatyánk, 5 Üdvözlégy és 1 Hiszekegy) Szent Ferenc fiainak. A kapucinusoknak temploma megélnkül ma és holnap e nagy bucsu alkalmából. A bucsu ma délután 4 órakor litániával kezdődik. Augusztus 2 án reggel 7 órakor csendes mise, 9 kor ünnepi szentmise lesz, mely alatt a szentbeszédet dr Németny Gyula tb. kanonok mondja.

* **A középiskolák megnyitása.** A vallás és közoktatásügyi miniszter az iskolai hatóságokhoz intézett rendeletében és az egyházi főhatóságokhoz intézett átiratában olyképp intézkedett, hogy az összes közép-foku tanintézetekben (gimnázium, reáliskola, leányközépiskola, felsőkereskedelmi iskola, női kereskedelmi szaktanfolyam, polgári iskolák, tanító- és tanítónőképző intézetek) az 1918—1919. tanév a rendes időben, szeptember 1-én kezdődjék. Felhatalmazza a rendelet a férfi tanintézetek igazgatóit, hogy a szüleik kisgazdaságában nélkülözhetetlen tanulónak az őszi és tavaszi munkálatok idején három három heti szabadságot adhasanak.

* **Károly király gyermeknyaraltatása.** Az augusztus hó 5-én városunkba nyaralásra érkező osztrák gyermekekkel intelligens, művelt felügyelők és felügyelők érkeznek, tanítónők és tanítók. Aki ily felügyelőt vagy felügyelőt 6 heti ellátásra a megállapított díjazás mellett elvállalni hajlandó, sziveskedjék alulírott nál jelentkezni. Városunk e humanus gyermekvédelmi munkából csak ugy veheti ki részét, ha nemcsak a gyermekek, hanem a velük érkező felügyelők elhelyezése

is biztosítható. Dr. Edelmann Menyhért, a nagyváradai állami gyermekmenhely igazgató-főorvosa.

* **Baranyi Tibor a hadikölcsönért.** Érmihályfalván a hadikölcsönre két millió koronát, a járásban pedig két millió 480 ezer koronát jegyeztek. Ez az eredmény Baranyi Tibor dr főszolgabíró fáradhatatlan buzgókodásának eredménye, aki faluról falura ment s az Érmihályfalvai Takarékpénztár révén gyűjtötte ezt az impozáns eredményt. A takarékpénztár igazgatója Benedek Zoltán maga is csatlakozott az akcióhoz.

* **Nem lesz ötödik osztály a leány gimnáziumban.** Azon nagyváradai szülők, kik leányaik révén a gimnázium ügyében közvetlenül érdekeltek, feliratot intéztek a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, melyben az iskola ötödik osztályának megnyitását kérelmezték. Sok családnak sürgős érdeke volna, hogy fiatal leányaik a mostani nehéz viszonyok között tanulmányaikat folytassák, épp azért érthető az a lehangoltság, melyet a válasz megérkezése az érdekeltek körében keltett. A tankerületi főigazgató címére érkezett értesítés a következőleg hangzik:

„Felterjesztésére értesitem, hogy a nagyváradai leánygimnázium ötödik osztályát az 1918—19 ik tanévben nem nyitom meg. Gróf Zichy János.”

Várni kell jobb szerencsét.

* **Katonai kitüntetés.** A király elrendelte, hogy az ujlagos legfelsőbb dicséret elismerés másodsor — a kardok egyidejű adományozása mellett tudtul adassák Magyar Zoltán tartalékos főhadnagynak és dr Cseresznyés Jenő tart. hadnagynak a 4 ik honvéd gyalogezredben az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk és kitűnő szolgálataik elismeréséül.

* **Prémium a gabona után.** A közéletmezési miniszter urnak 119000—1918. sz. rendelete alapján tudomására hozom a város közönségének és az érdekelteknek, hogy a 0668—1918. sz. kormányrendelet 3. paragrafusában meghatározott szállítási praemium mely augusztus hó 5 ig mázsánként 5 koronát tesz ki nemcsak az állomásra illetve a malomba tényleg leszállított, hanem a Hadimény raktáraiba augusztus hó 5 ig beszállított termények után is engedélyeztetett. Ehhez képest a Haditermény raktáraiban tárolt ily praemios gabona is kiszolgáltatható beszerzési utalványokra. A kiszolgáltattott terményekért a zeszerzési utalvány alapján vásárlók a legmagasabb áron és a 2668 1918. kormányrendelet 1. paragrafusában meghatározott ártöbbleten valamint a mázsánkénti 4 korona hatóságai, bizományosi stb. jutalékon felül természetesen 5 korona praemiumot is megfizetni tartoznak, amennyiben a vásárolt termény részükre augusztus hó 5-ig bezárólag lesz kiszolgáltatva. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

**Legujabb füzöket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál**
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

VILLAMOS VASALÓK és FŰZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

IRODÁLOM

Az Élet képes heti folyóirat (szerkeszti Andor József) folyó július hó 21-i száma a következő tartalommal jelent meg: Szenvédő emberek. Szén. — Magyarság és modern kertművészet. Margittay Ernő. — Szemben a széllel. (Költemény.) Mécs László. — A nászpohár. (Elbeszélés.) Pokorny Margit. — Fametszet. (Elbeszélés.) Teibisz Albert. — Elment a nyár. (Falusi játék.) Komáromi János. — Kultura. — Hétről-hétre. — Szerkesztői üzenetek. A kitűnően megszerkesztett folyóiratot gazdag és mindig aktuális illusztrációi és a mai viszonyokhoz mért igazán olcsó előfizetési ára a legkevezebb és legkeresettebb szépirodalmi folyóirattá tették. Előfizetési ára egész évre 40 korona, félévre 20 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatala Budapest, I., Fehérvári ut 15. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal.

Tul a nagy Krivánon szám Incze Sándor lapjának e heti rendkívül érdekes száma. Cikket írtak Szép Ernő, Lakatos László és Karinthy. Verset Bus Fekete László és Juhász Árpád. Külön szenzációja a lapnak a kecskeméti művészteléről írt riport, amelyet a magyar festők és építőművészek elitje: Iványi Grünwald Béla, Kandó László, Janszky Béla, Perlrott Csaba Vilmos stb. illusztráltak. Intim Pista, Hetivers, regény teszik változatosabbá a számot, melynek 1 korona az ára. Előfizetési ár negyedévre 10 korona. Kiadóhivatal: VII. kerület Erzsébetkörut 29.

MOZI.

A legujabb Nordisk-dráma az Apollóban. Az Apolló igazgatósága megszerezte az Aranysugarak című világhíressé vált nagy koncepciójú Nordisk színjáték előadási jogát és a ragyogó, színpompás filmet mai új műsorán hozza először színre. Egy szerelem megragadó történetét, egy megtépett szívű leány regényét ismerjük meg. A tönkrement dús gazdag gyáros leánya a gyűlölet és a szenvedés keserű esztendei után boldog szerelmese lesz a férfinak, aki apja tragikus bukását okozta. Az élet, az igazi, vérző élet produkál csak ilyen megrázó regényt. A film

nagy művészi szenzációja, hogy a főszerepet, a szerelmes leány alakját Karin Sandberg, a nagy Nordisk színésznő kreálta nagy drámai erővel.

A Ballerina hőstette. A Vigadó mozgószínház mai műsora nagy művészi esemény lesz, amelynek fényes sikere előre megjósolható. A Ballerina hőstette című páratlanul bravuros artista film kerül színre, egy szerkezetében és felfogásában egyaránt grandiózus alkotás. A művészet rejtelmes hátterében, a kulisszák mögött játszódik le az izgalmas történet, amelynek hősnője a csodálatos szépségű Erna Morena, a zseniális német színésznő, akinek egyik legcsillogóbb alakításában fog gyönyörködni a közönség.

VIGADÓ mozgó- színház	MA A ballerina hőstette. Az előadások vasárnap d. u. 3 óra- kor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek
-----------------------------	---

Főszerkesztő: DR. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: DR. PAPP KÁROLY

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Fésűk

tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk,
hajtűk, hajcsattok, oldal- és
kontyfésűk, kefék, bőrárúk,
pipere és toilette szükségle-
tek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszműáruház
Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J.
Javítások eszközöketnek.

TŰZIFA

a városnál kivál-
tott tűzifa házhoz
való szállítására

megrendelés átvéttetik
Rákóczi-ut 22. sz. a.,
APOLLÓ-TŐZSDE.

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.
Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és
Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a
Magyar Bank r.-t.

MEGHIVÓ.

A Biharmegyei Központi Gyümölcsstermelő Értékesítő és Szesz-
főző Szövetkezet f. évi augusztus hó
4-én vasárnap délelőtt 11 órakor Nagy-
váradon a vármegyei ház kistermében

rendkívüli közgyűlést
tart, melyre tisztelt tagtársaimat ezuton
meghivom.

Báró Podmaniczky Károly
elnök.

Tárgysorozat:

1. Új tagok felvétele.
2. Az alapszabályok módosítása.
3. Igazgatóság és felügyelő-bizottság választása.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA
Arany sugarak.

Az előadások vasárnap d. u. 3 óra-
kor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12.-
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15.-
Majolika tálca fogóval	8.-
Majolika cukortartó díszes	8.-
Majolika gyümölcskészlet	8.-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12.-
Boros	12.-
Likör	12.-
Befőttes készlet kristály fehér	12.-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12.-
Majolika fali sőtartó színes	8.-
Majolika vizeskancsó színes	10.-
Kenyérfosar színes üveggel	10.-
Chinaezüst cukortartó	10.-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10.-
Majolika virágváza színes	5.-
Majolika virágfazék	5.-
Majolika diszfigura	5.-
Porcellán főzőlábas	5.-
Porcellán főzőfazék	5.-
Teáskészlet színes aranyozással	50.-
Kávékészlet színes aranyozással	50.-
Feketéskészlet színes aranyozással	50.-
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150.-
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40.-
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50.-
Falittűk színes aranyozott kerettel	80.-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25.-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80.-
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8.-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4.-
Kávécsésze	4.-
Köpcésze	5.-
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5.-

Nippek, Figurák, Szent Antal szob-
rok, Mária szobrok, Szentelt víz-
tartók, Konyhaberendezési cikkek,
Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg
és diszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

◆ APRÓ HIRDETÉSEK. ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Keresünk

teljesen perfekt gyors- és gépirónót lehetőleg azonnali belépésre. Győri Szeszgyár, Kolozsvári-utca 6.

Nőiszabóság

— Divatterem. Elegáns costumok, estélyi és utcai ruhák, aljak, blouzek legszebb kivitelben méret után készülnek. Átalakítások is elfogadtnak. Tisztviselő családoknak kedvezmény. Czillér Imre áruházában. c

Fényképezési

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható. Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árendében részvesznek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t.” Irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levetl ár 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szepelők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Víóra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Pemete

és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irására. Ára 2-40 K, nagy áveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivataloslag minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádigos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramfon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasa-
:: lók állandóan raktáron. ::

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura.

Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. **Leszámított váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsonöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.**

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam **hölgyek részére** gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.
Baöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BÖR-TALPVÉDÖK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévíz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, köszvény, csusz stb. ellen

**Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!**

Téli sáisonban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. **Csillárok**, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. **Villamos motorok** nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.

Betűszedő tanulóknak fiú és **berakó** tanulóknak leány **fizetéssel felvétetik**

a Szent László-nyomda részv.-társaságnál.